

Tisková zpráva spolku Klimatická žaloba ČR

V Praze dne 7. února 2025

Klimatická žaloba před Ústavním soudem. Občané se brání proti nedostatečné ochraně životního prostředí ústavní stížností

Spolek Klimatická žaloba ČR, sdružující přes 300 členů, obec Svatý Jan pod Skalou a další žalobci podali tento týden stížnost k Ústavnímu soudu. Společně žádají, aby stát přijal konkrétní kroky ke snížení emisí skleníkových plynů. Vláda podle nich neplní ani své vlastní klimatické plány a české soudy odmítly situaci řešit. Rozhodnout musí Ústavní soud.

Co namítá ústavní stížnost?

Stěžovatelé žádají Ústavní soud o ochranu před nedostatečnou činností státu přispívat k řešení změny klimatu. *“Stát dosud nepřijal klimatický zákon a nestanovil uhlíkový rozpočet ani konkrétní roční cíle pro dosažení klimatické neutrality. Tato neaktivita státu nemůže být vykládána v neprospěch stěžovatelů a na úkor ochrany lidských práv,”* řekl Jakub Zamouřil, radní spolku Klimatická žaloba ČR.

Podle předchozích rozsudků správních soudů stát k rychlému snižování emisí vázán není, protože si sám nestanovil závazné cíle. Tento přístup však podle stěžovatelů zbavuje české občany ochrany před porušováním jejich ústavních práv a odporuje judikatuře Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva a je v kontrastu s rozsudky vrcholných soudů v Německu, Nizozemsku nebo Velké Británii, kde soudy občany před klimatickou nečinností vlád chrání.

Ústavní soud bude zkoumat otázky, kterým se správní soudy ve svých rozhodnutích vyhýbaly. Nejvyšší správní soud odmítl, že by stát měl povinnost snižovat emise skleníkových plynů, a argumentoval, že tato odpovědnost leží na Evropské unii. Ústavní stížnost však upozorňuje, že stát podle české ústavy a mezinárodních závazků musí chránit základní práva svých občanů. Jakub Zamouřil, radní spolku Klimatická žaloba ČR, říká: *“Zřejmé jsou například dopady neaktivity státu do našeho ústavou zaručeného práva na příznivé životní prostředí, současně ale také zvyšující se teploty a častější extrémní počasí zasahují do práva na život a na ochranu zdraví českých občanů. Sucho a další dopady klimatické změny pak dopadají do vlastnického práva a práva vykonávat hospodářskou činnost pro zemědělce, lesníky, nebo i obce.”*

Pokud bude ústavní stížnost úspěšná, Ústavní soud rozsudky správních soudů zruší a nařídí jim případ přehodnotit s ohledem na potřebu ochrany základních lidských práv.

Ústavní stížnost přichází poté, co vláda po mediálním tlaku nepřijala aktualizaci strategického dokumentu, tzv. Politiky ochrany klimatu. Právě chystanou aktualizací Politiky ochrany klimatu se přitom Ministerstvo životního prostředí bránilo nařčení, že státu chybí jasný a spolehlivý plán. Pokud soudy klimatické žalobě vyhoví, mohly by žalovaným ministerstvům nařídít přijmout plány k rychlému a účinnému snížení emisí na úroveň, která podle Pařížské dohody odpovídá spravedlivému podílu ČR v úsilí na zpomalení klimatické změny.

Dosavadní průběh řízení

Klimatická žaloba byla podána k soudu v dubnu 2021 spolkem občanů zasažených změnou klimatu a dalšími spolužalobci, včetně zemědělců, lesníků a obce Svatý Jan pod Skalou. Žaloba vinila příslušná ministerstva za nedostatečnou mitigaci (omezování emisí) a adaptaci (přizpůsobení) na změnu klimatu a požadovala přijetí dodatečných účinných opatření. Po 15 měsících soudního řízení vydal Městský soud v Praze v červnu 2022 rozsudek, kterým dal spolku za pravdu a nařídil ministerstvům přijmout dodatečná účinná opatření k ochraně klimatu a ambicióznější klimatický cíl snížení emisí o 55 % do roku 2030.

Ministerstva poté podala kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu (NSS), kde argumentovala, že neporušují žádné zákony a že české klimatické závazky jsou splněny skrz členství ČR v EU. Současně však na tento rozsudek více jak půl roku odmítla reagovat a ani přes opakované výzvy nepřijala žádná dodatečná opatření, ačkoliv byl rozsudek v právní moci, čímž porušila právní řád ČR (ve správním soudnictví podání kasační stížnosti neodkládá účinek rozsudku). Proti ignorování správního rozsudku orgány veřejné moci však v českém právním řádu není ochrany.

Nejvyšší správní soud pak v únoru 2023 rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a vrátil mu žalobu k dalšímu projednání. NSS totiž shledal, že Městský soud nepodložil dostatečně, proč nařídil cíl právě 55 % do roku 2030. Spolkem dodané odborné posudky přitom ukazují, že české emisní cíle by měly být ještě vyšší pro efektivní mitigaci změny klimatu.

Městský soud v Praze následně v říjnu 2023 vydal nový rozsudek, ve kterém se přiklonil k argumentaci NSS a Klimatickou žalobu zamítl, což bylo následně v listopadu 2024 potvrzeno NSS, který zhodnotil nezávazný příslib Ministerstva životního prostředí, že pracuje na aktualizaci *Politiky ochrany klimatu*, jako dostatečnou ochranu českých občanů před změnou klimatu.

Fotogalerie, videa:

<https://www.klimazaloba.cz/media/>

Archiv TZ:

<https://www.klimazaloba.cz/aktuality/>